

Олеся Мандебура

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
РЕГІОНАЛЬНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Рецензія на монографію М. Михальченка
«Великий цивилизационный взрыв на рубеже XX–XXI веков».
Київ: Парламентське видавництво, 2016. 504 с.

Українські науковці упродовж останніх кількох років активно розробляють цивілізаційний підхід до вивчення історії. Українська суспільно-політична думка про цю тему має вже значний арсенал наукових праць, у яких історія світу, Європи й України, визначні

Мандебура Олеся Святославівна – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України

події минулого України – а особливо ті, що мали в подальшому загальнодержавне значення, розглядаються саме з позицій цивілізаційного пізнання історії. Такий науковий підхід фактично може розглядатися як альтернатива усталеним науковим концепціям, витоки яких лежать у радянській суспільно-гуманітарній та ідеологічній науковій традиції.

Рецензована монографія доктора філософських наук, члена-кореспондента Національної академії наук України, заслуженого діяча науки і техніки України М. Михальченка «Великий цивілізаційний вибух на межі ХХ–ХХІ століть» написана також у контексті наукового цивілізаційного підходу. У ній розкривається сутність і значення цивілізаційного вибуху в Європі та Євразії на рубежі ХХ–ХХІ століть, досліджуються його наслідки переважно для України, а також Росії та довколишнього світу. Автор дає загальнополітичний прогноз щодо цивілізаційних змін суспільного розвитку світу та окремих країн.

Рецензована монографія складається з передмови, 8 розділів і висновків. 5 розділів присвячено Україні: розділ III – «Україна як феномен Світової цивілізації», розділ IV – «Україна та Росія: мандрівка в одному возі з ворогом – драма для українців», розділ V – «Розходження української та російської цивілізацій після Великого цивілізаційного вибуху», розділ VII – «Україна: зміна поля взаємодії цивілізацій» та розділ VIII – «Україна і світ».

Саме в контексті «Великого цивілізаційного вибуху» автор розглядає становлення України як європейської регіональної цивілізації, коли Україна як материк відірвалася від євразійського світу – Росії. При цьому одне з головних світоглядних питань кожної нації – її самоідентифікація – в українському цивілізаційному контексті відбувається в умовах зіткнення трьох головних глобальних світоглядних ідей: відродження історичних цінностей українського народу; відторгнення норм і цінностей імперської російської цивілізації; ціннісна переорієнтація на Європу та США з властивими їм демократією, свободою, високим рівнем життя.

Значною заслугою автора є не тільки висунення концепції цивілізаційного вибуху, його причин і наслідків, але й розробка

методології цивілізаційного аналізу, найменш розвиненої галузі соціального пізнання. В монографії досліджується історія розвитку української і московської (російської) регіональних цивілізацій, піддаються обґрунтованій критиці ідеологеми «старшого брата», «дружби слов'янських народів», розкривається експансіоністський характер політики Московії. Велику увагу автор монографії приділяє характеру взаємовідносин держав у сучасному світі, показує наслідки великого цивілізаційного вибуху на рубежі ХХ–ХХІ століть, коли розпався «соціалістичний табір», об'єдналася Німеччина. Досліджено непростий шлях української революції та еволюції за останні більш ніж чверть століття.

Це наукове видання написано російською мовою з єдиною метою – збільшити кількість потенційних читачів. Монографія вийшла друком наприкінці 2016 р. і була розіслана в національні бібліотеки Німеччини, Великої Британії, Ізраїлю, Франції, Італії, Іспанії, Греції, до бібліотеки Конгресу США, в національні бібліотеки країн так званого постсоціалістичного і пострадянського табору – Польщі, Чехії, Словаччини, Болгарії, Білорусі, Грузії, Молдови, Литви, Латвії, Естонії. На сьогодні на адресу автора вже надійшло більше десятка вдячних відгуків.

Пропонована монографія – насправді унікальне поєднання історії, філософії та політології, помножене на енциклопедичні знання автора та його колосальний політичний практичний досвід. Основна ідея видання: науково обґрунтована і виважена віра автора – філософа та політолога – в цивілізаційне майбутнє України, громадянське суспільство якої гідно відповідає на сучасний цивілізаційний виклик і виводить українців на перші ролі у світовому цивілізаційному процесі.